

Nuo spalio 1 d. elektros vartotojų laukia pokyčiai - „Nord Pool“ elektros biržoje kaina bus nustatoma ne kas valandą, kaip buvo iki šiol, o kas 15 minučių. Tikimasi, kad pokyčiai sudarys sąlygas rinkoje greičiau suderinti elektros gamybą ir vartojimą, taip mažinant vadinamuosius disbalanso kaštus. Tuo pačiu - užtikrinti patikimesnį elektros tiekimą. Ekspertai sako, kad pokyčiai palies ir elektros vartotojus.

Elektros energija Lietuva, kaip ir kitos Europos šalys, prekiauja „Nord Pool“ biržoje. Iki šiol joje elektros energiją buvo galima įsigyti už jos valandinę kainą. Nuo spalio 1 d., įsigaliojus pokyčiams, kaina kis kas 15 minučių.

„Biržoje kiekvieną dieną, iki 14 val. Lietuvos laiku, susiformuoja elektros kaina sekančiais dienai. Kainą lemia daugybė skirtingų veiksnių, tačiau vienas esminių išlieka energijos generacija iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Jei iš vėjo ir saulės pagaminama elektros energijos – poreikis biržoje mažesnis ir kaina pigesnė, o jei vėjo ar saulės mažiau – poreikis elektros energijai biržoje kyla, todėl auga ir kaina“, – komentuoja žaliųjų energijos sprendimų „Enefit“ vadovas Valdemar Fiodorovič.

Pokyčiai biržoje įsigalios nuo spalio 1 d. Ekspertai tikina, kad jie aktualiausi tiems vartotojams, kurie turi su birža susietus elektros planus, stebi kainas ir pagal tai planuoja savo elektros energijos vartojimą.

Kaip tai palies vartotojus?

Vartotojai, turintys išmanius skaitiklius ir siekiantys vartoti elektros energiją tada, kada ji pigiausia, įprastai stebi kainas biržoje. Buities prietaisus naudojant ar elektromobilius įkraunant tada, kai elektra pigiausia, per metus ar net mėnesį už elektros energiją galima sutaupyti reikšmingą sumą.

„Rinkoje stebime tendenciją, kad kas trečias fizinis elektros vartotojas renkasi su birža susietus elektros tiekimo planus. Verslo segmente – tai jau įprasta praktika. Bendraudami su klientais girdime, kad jie kruopščiai planuoja ir išnaudoja savo elektros vartojimą tada, kai elektra biržoje pigiausia. Dabar, kai elektros kaina biržoje bus pateikiama kas 15 minučių atskirai, planuoti pavyks dar atidžiau. Tai atsispindės ir klientams pateikiamose sąskaitose, todėl ilgainiui pokyčiai, tikėtina, iš naujo formuos gyventojų įpročius, o pavyzdingiausiai planuojantiems, tikėtina, ilguoju laikotarpiu leis papildomai sutaupyti reikšmingą sumą, galinčią siekti net ir kelis šimtus eurų.

Visgi, drastiškų pasikeitimų, kurie turėtų kardinaliai keistų vartojimo įpročius, būti neturėtų. Elektros kainos kinta net ir 15 minučių intervalais, tačiau svyravimų amplitudė įprastai nėra tokia didelė. Kitaip tariant, bent kol kas į šiuos pokyčius turėtumėme žiūrėti kaip į galimybę, o ne į dar sudėtingesnę mechanizmą“, – sako V. Fiodorovič.

Fiksuotų planų klientai šio pokyčio tiesiogiai nepajus – turintiems galiojančias sutartis, jų įkainiai už kilovatvalandę išliks tokie patys.

Rinkoje - daugiau stabilumo ir efektyvumo

Prieš kuri laiką, pasirodžius informacijai apie planuojamus pokyčius, viešojoje erdvėje kilo natūralus klausimas – kodėl to reikia?

Įvedus trumpesnius, 15 minučių trukmės kainų intervalus, elektros sistema tampa lankstesnė ir tikslesnė. Tai leidžia daug greičiau suderinti gamybą ir vartojimą, mažinti vadinamuosius disbalanso kaštus bei užtikrinti patikimesnį elektros tiekimą. Tokiu būdu rinka veikia sklandžiau – kaina atspindi realų balansą tarp elektros energijos paklausos ir pasiūlos, o ne tik vidutinę valandos situaciją.

Tai itin svarbu augant gamybai iš atsinaujinančių šaltinių. Vėjo ir saulės elektrinės gali pagaminti labai skirtingą elektros kiekį net per kelias minutes – vieną akimirką saulė pasislepia už debesų, kitą vėjas sustiprėja. Detalesni intervalai padeda tokius svyravimus operatyviau valdyti, todėl sistema tampa stabilesnė ir mažiau pažeidžiama. Iš to laimi visi – tiek buitiniai vartotojai, tiek verslai, nes patikimesnė rinka ilgainiui reiškia ir mažesnius kaštus bei didesnę tiekimo saugumą.

„Pokyčiai, net jei būtini ir naudingi, įprastai įneša nežinomybės ir dvejonės, kaip viskas keisis. Jau ir dabar girdime mūsų klientų klausimų, kas keičiasi ir ką dėl to daryti. Mūsų ekspertai visada pasiruošę pakonsultuoti ir papasakoti daugiau, todėl jei kyla klausimų – kviečiu ne laukti ir spėlioti, o kreiptis į mūsų kolegas, kurie mielai papasakos ir daugiau paaiškins apie pokytį“, – sako „Enefit“ vadovas.

